

ÀMBIT: EL SISTEMA EDUCATIU

FONAMENTACIÓ, FINALITATS I OBJECTIUS DEL SISTEMA EDUCATIU:

L'educació és un element bàsic per al desenvolupament, la socialització i la promoció personal. Ha de ser eina d'equitat. Per tant, l'administració educativa ha de garantir la igualtat d'oportunitats i la provisió dels recursos necessaris que siguin necessaris per assolir els objectius d'atenció a les persones, qualitat acadèmica i compromís social. És des del sistema educatiu que es facilita l'aprenentatge personal i col·lectiu per formar part d'una societat amb valors ètics, socials i culturals de manera que les diferències no esdevinguin desigualtats.

El català ha de ser la llengua vehicular i social del sistema educatiu, com també ho han de ser, l'aranès en el seu territori i la llengua de signes catalana.

Cal tenir en compte els reptes que es plantegen en diversos nivells pel que fa a la llengua i l'acollida de la població escolar d'orígens diversos. Cal trobar l'equilibri entre afavorir el plurilingüisme i el coneixement de la llengua del país

Cal garantir l'educació dels 0 a 3 anys, universalitzar dels 3 als 18, generalitzar la superior (professional/universitària); s'ha d'assegurar, també, la formació bàsica per a les persones que no la van tenir, la formació per a l'ocupació i la formació al llarg de la vida.

Cal generalitzar l'oferta pública i possibilitar la integració de la concertada.

Cal una concepció i planificació global del sistema educatiu, assignant objectius particulars diferenciats a cada centre, en funció de les seves característiques i les del seu entorn que els permeti desenvolupar al màxim les seves capacitats amb independència del seu ambient social i de les pròpies característiques. Caldrà establir criteris de coordinació, cooperació, complementarietat i equilibri territorial. Aquests objectius diferenciats han de ser la base per a l'assignació de recursos, així com per a l'avaluació i el retiment de comptes.

El sistema educatiu ha de proveir una formació integral en la ètica i els valors democràtics: la participació, la igualtat, la laïcitat, la solidaritat, la cohesió, la cultura de la pau, la inclusió, la coeducació i la resolució pacífica de conflictes.

Igualment ha de fomentar l'esperit crític i la creativitat, més enllà de la també necessària adquisició de coneixements, habilitats i del desenvolupament de capacitats.

1. L'EDUCACIÓ FORMAL

L'educació formal es desenvolupa en el marc dels objectius finals descrits en el projecte educatiu del país i que infants i joves han d'assolir quan acabin cada una de les etapes educatives proposades.

Aquests objectius han de quedar fixats per l'administració educativa després d'un debat amb el conjunt de la comunitat educativa, han de ser transversals i ampliables al llarg de tota la vida. Aquests objectius han de fer referència als continguts i competències bàsiques de les àrees curriculars, i també aquells que contribueixin a la formació global i integral de les persones (artística, humanística, física...) que fomentin l'esperit crític, la solidaritat, la resolució pacífica dels conflictes, la laïcitat i la coeducació per viure en una societat plural i democràtica.

És important contextualitzar la feina que es faci al centre i a l'aula: al territori, al gènere, a situacions personals i col·lectives...

Per assolir aquests objectius cal desenvolupar una metodologia que fomenti aquests valors i actituds així com l'esperit científic, **creatiu i artístic**.

L'educació quan situa l'infant i jove com a subjecte actiu del seu aprenentatge esdevé una eina imprescindible per a desenvolupar aptituds personals que els permet esdevenir ciutadans i ciutadanes

responsables i amb actitud crítica, amb ganes per seguir aprenent al llarg de la vida. Cal desenvolupar múltiples formes d'alfabetització que són necessàries per viure en societat (alfabetització lectoescriptura, digital, política, científica).

2. L'EDUCACIÓ NO FORMAL (més enllà de l'escola) I FORMACIONS OPTATIVES:

L'educació es dona a totes les edats i en tots els àmbits on interactuen les persones: familiar, escolar, social, treball, lleure..., Avui es parla d'educació 360º. La possibilitat de formació de les persones al llarg de la vida (socioeducatives, de lleure i oci, culturals, formatives, etc.) va més enllà de l'etapa escolar.

En aquest sentit, és per això que l'administració educativa ha de regular les diferents tipologies de titulacions i formacions de les persones que s'hi dediquin professionalment o de forma voluntària. També ha de garantir l'accés de totes les persones amb independència de la seva edat o del seus recursos socials i/o econòmics.

Catalunya és rica en tradició associativa que comporta activitats educatives per a infants i joves des del tercer sector social i de lleure, és per això que cal vetllar per recolzar i fer créixer d'una banda el món associatiu i entitats socials i, d'altra, regular el sector per a què voluntaris i professionals puguin desenvolupar cadascú el rol que li pertoca.

3. LA GOVERNANÇA DEL SISTEMA EDUCATIU

Per garantir la igualtat d'oportunitats, cal una despesa pública suficient en funció de les necessitats de la societat.

Però més enllà de la despesa, el bon funcionament del sistema educatiu requereix una gestió i una direcció (governança) que es fonamenti en principis de democràcia, participació, transparència i coresponsabilització entre els diferents agents educatius i membres de la comunitat educativa. Aquests principis fan referència al sistema educatiu en el seu conjunt, però també a les zones educatives i als propis centres.

Cal negociar i establir unes bones condicions laborals per a tot el personal que intervé en el procés educatiu, centrades en l'estabilitat i en l'evolució professional. **En aquest sentit cal l'existència d'una funció pública que faci de nexa entre les comunitats educatives i (els professionals que en formen part/ la col·lectivitat)** mireu-vos aquest últim parèntesi

4. L'AVALUACIÓ

L'avaluació és una eina de treball que ens permet anar endavant amb el projecte educatiu de país, d'institució o de centre, ens ajuda a: recollir dades, revisar i millorar no solament els resultats sinó també el camí, el procés i els actors que hi intervenen.

L'objectiu essencial de l'avaluació i el retiment de comptes ha de ser la millora del sistema educatiu en tots i cadascun dels seus aspectes: agents (alumnat, professorat, centres i a la resta de professionals del sistema educatiu), processos (administració, plans d'estudi, programes, recursos humans i econòmics...) i la globalitat del sistema (creació i difusió del coneixement, equitat...)

Per dur a terme una avaluació acurada cal tenir present que tot programa, projecte o acció de govern necessita una bona planificació. Cal per tant plantejar-se tot un seguit de preguntes: Què es vol aconseguir? Amb quina finalitat? Fins on volem arribar? Com ho farem? Amb quines eines?

En el sistema educatiu cal una planificació de l'avaluació imbricada en tot el projecte des dels objectius fins a l'avaluació final. Cal dissenyar una eina complexa que es basi en els principis d'equitat, respecte i racionalitat, lluny de la competència ni de la classificació, que ens doni resultats fiables i validables, que ens permeti millorar, actualitzar i innovar qualsevol dels aspectes del **sistema** educatiu.

5. LA FORMACIÓ DELS PROFESSIONALS DEL SISTEMA EDUCATIU

En el sistema educatiu intervenen diferents col·lectius de professionals: docents, investigadors, administratius, de serveis, del lleure... Cada col·lectiu té un perfil bàsic, unes necessitats pròpies de la seva feina i una visió de futur, i per això es necessiten unes capacitats mínimes com a punt de partida i una formació adequada al seu perfil professional. Tot això necessita d'un disseny molt acurat amb elements comuns per als diferents col·lectius i específics per a cada col·lectiu.

El professorat és un col·lectiu clau per preparar els ciutadans del futur, i per això han de ser uns professionals competents i molt ben preparats, amb una dimensió humana i emocional important. La seva formació és i ha de ser una qüestió prioritària.

Cal una bona planificació de les etapes i de les propostes formatives de cada una d'elles: tant de la formació inicial i com de la formació continuada. Caldrà una formació inicial molt lligada a la pràctica i buscant un model d'alta qualificació i una bona proposta de formació continuada, adequada a les necessitats dels docents. També cal tenir molt present les diferents especificitats de cada col·lectiu d'alumnes.

Per poder dissenyar una bona formació és molt important saber què es vol aconseguir i quin tipus de ciutadans volem en un futur proper i no tant proper. Hem de preparar els alumnes per a un futur que avança, que canvia molt ràpidament, un futur que no coneixem. El professorat, per tant, ha de ser capaç d'innovar, de canviar, de ser flexible, d'investigar metodologies pròpies i també d'estudiar models d'èxit d'altres països. Voler arribar a tenir un professorat amb un nivell de qualitat superior és irrenunciable.

Un aspecte important en aquest procés és la millora de la consideració social i el prestigi que es mereixen els professionals del sistema educatiu per la seva feina.

EL SISTEMA EDUCATIU QUE VOLEM PER AL NOSTRE PAÍS

Aquest treball és fruit de la col·laboració de moltes persones algunes a títol personal i d'altres representant entitats i/o associacions del món educatiu amb diferents visions.

La primera trobada va ser el 23 de maig del 2016; amb una trentena de persones que, a partir d'un esquema inicial, van fer buidat dels documents sobre educació de les diverses organitzacions per finalment elaborar aquest document sobre com imaginem l'educació del futur en el nostre país.

És, doncs, un document d'ampli consens (s'han deixat de banda alguns aspectes), que contempla tota l'educació (formal o no formal, des dels 0 anys i al llarg de tota la vida...) i on estan incloses aspectes que molt sovint queden oblidats (governança, avaluació i formació de les persones professionals...).

1. EL SISTEMA EDUCATIU: FONAMENTACIÓ, FINALITATS I OBJECTIUS

En el moment d'analitzar el sistema educatiu actual i de plantejar-nos que volem per als nostres futurs ciutadans i ciutadanes cal tenir en compte diferents aspectes: socials, col·lectius, culturals, lingüístics, administratius...

Per dur a terme aquesta tasca, en primer lloc, cal conèixer qui seran els nostres destinataris, els diferents agents educatius i les estructures que ho faran possible.

En un segon pas caldrà determinar l'enfocament metodològic i la seva fonamentació per tal de descriure les finalitats i els objectius del sistema educatiu, com contribuir a la cohesió social, i poder fer-ne una bona planificació. És important reivindicar l'herència pedagògica de la primavera republicana catalana, introduir els estudis dels coneixements i pedagogies del segle XXI i també els resultats dels models aplicats en altres països.

Quins coneixements volem transmetre? Quines capacitats desenvoluparem? Com ho farem? Caldrà preveure quin lloc ocupen les actituds, els valors i l'ètica, valors com: democràcia, participació, coresponsabilització... Caldrà descriure, també, quins són els continguts necessaris per aconseguir els objectius marcats.

No podem deixar de banda en el disseny general del sistema educatiu les dimensions que haurien de tenir la planificació de l'educació i la concreció curricular, com són la creativitat, la flexibilitat, l'autonomia, la prospectiva...

1.1 Compaginar les dimensions individual i col·lectiva de l'educació: el compromís personal i el compromís social

L'educació és alhora un dret ciutadà i un bé públic, al servei i a l'abast de la tota la societat. Per tant l'administració ha de garantir la igualtat d'oportunitats i la provisió dels recursos necessaris. Per la seva banda, cal exigir al sistema educatiu l'atenció

a les persones, la qualitat acadèmica i el compromís social, com agent de desenvolupament personal i també de desenvolupament socio-econòmic col·lectiu.

És des del sistema educatiu que es facilita l'aprenentatge personal i col·lectiu per formar part d'una societat amb valors ètics, socials i culturals, de no discriminació per raó de sexe, entre d'altres.

1.2 Conjuguar el binomi local/global: catalanitat i internacionalització

El català ha de ser la llengua vehicular i social del sistema educatiu, com també ho han de ser, l'aranès en el seu territori i la llengua de signes catalana.

Cal tenir en compte els reptes que es plantegen en diversos nivells i àmbits: població escolar immigrada, programa Erasmus, l'ús dominant de l'anglès en la recerca...

Igualment en seran objectius centrals la vinculació de la docència i la recerca amb el nostre entorn físic i social, l'arrelament en la nostra història i territori...

Alhora, l'educació ha de cercar l'equitat, ha de ser constructora d'una mirada crítica, vehicle d'internacionalització, ha de tenir per tant: interès per altres cultures i visions, acceptació de la diferència, integració de la diversitat, solidaritat amb l'altre, promoció del plurilingüisme...

1.3 Socialitzar el coneixement: posar-lo al servei i l'abast de tota la societat

Estendre l'educació:

Ampliar l'educació inicial: garantir dels 0 a 3 anys, universalitzar dels 3 als 18, generalitzar la superior (professional/universitària), oportunitat d'accés a I+D (doctorat i exercici professional)

Generalitzar l'oferta pública, possibilitant la integració de la concertada.

Educació continuada: formació bàsica per a les persones que no la van tenir, formació per a l'ocupació, formació al llarg de la vida.

Posar el coneixement al servei de la societat:

Aportar rigor i bases científiques als debats d'interès ciutadà.

Potenciar la recerca bàsica, la comercialitzable, la d'interès social, l'aplicable a sectors amb poca capacitat adquisitiva...

Coresponsabilitzar-se de la transferència i l'ús dels resultats de la recerca.

Transformar el model productiu cap a l'innovació i la millora, en lloc de la competència per preu

1.4 Cooperar , en lloc de competir

Organitzativament, cal una concepció global del sistema educatiu, assignant objectius particulars diferenciats a cada entitat (centres educatius, tecnològics i de recerca, universitats...), en funció de les seves característiques i les del seu entorn i amb criteris de coordinació, cooperació, complementarietat i equilibri territorial.

Aquests objectius diferenciats han de ser la base per a l'assignació de recursos, així com per a l'avaluació i el retiment de comptes.

Anàlogament, l'activitat i l'avaluació dels estudiants i del personal (docent, investigador, administratiu...) s'ha de basar en el treball en equip, la col·laboració, la formació, el rigor, el compromís

1.5 Equilibrar l'autonomia i la llibertat de pensament amb el compromís social

L'autonomia educativa és imprescindible per prevenir ingerències dels poders econòmics, polítics o ideològics. Tanmateix, ha de ser respectuosa amb la qualitat acadèmica, el rigor intel·lectual i el compromís social, concretat en els objectius assignats en el marc del sistema educatiu global.

Igualment la llibertat de pensament no contradiu la necessària coordinació i corresponsabilització col·lectiva, sinó que ha de servir principalment per fomentar l'esperit crític i la implicació en la problemàtica que preocupa la societat.

És important aprendre a participar en debats a l'aula i als centres i això ajudarà a formar persones amb criteri que podran participar més endavant en debats ciutadans.

1.6 Formar des de l'ètica i els valors democràtics per aconseguir la equitat en totes les seves dimensions.

El sistema educatiu ha de proveir una formació integral en la ètica i els valors democràtics: la igualtat, la laïcitat, la solidaritat, la cohesió, la cultura de la pau, la inclusió... El model educatiu ha d'orientar-se a la coeducació, la resolució pacífica de conflictes ...

Igualment ha de fomentar l'esperit crític i la creativitat, més enllà de la també necessària adquisició de coneixements, habilitats i del desenvolupament de capacitats.

Cal formar un ciutadania sàvia i eficient, amb una visió transversal i interdisciplinària, capaç d'adaptar-se als canvis cada vegada més ràpids. Cal tenir present el mercat laboral, però més en general les demandes socials, evitant perfils conjunturals o massa especialitzats.

2. L'EDUCACIÓ FORMAL

Si bé els objectius més explicitats de l'educació són aquells que fan referència als continguts de les àrees curriculars, defensem uns objectius més amplis que contribueixin a la formació global i integral de les persones que fomentin l'esperit crític, la solidaritat, la resolució pacífica dels conflictes, la laïcitat i la coeducació per viure en una societat plural i democràtica.

La formació integral de les persones requereix que es tingui en compte l'educació artística, humanística i física.

Fomentarem una metodologia que fomenti aquests valors i l'esperit científic.

2.1 Proveir coneixements i habilitats generals: una base sòlida, universal, transversal i de llarga durada; més enllà de competències conjunturals.

L'educació formal es desenvolupa en el marc d'uns objectius (de tota mena) finals del sistema que infants i joves han d'assolir quan acabin cada una de les etapes.

Aquests objectius curriculars que han de quedar fixats per l'administració educativa després d'un debat amb el conjunt de la comunitat educativa, han de ser transversals i ampliables al llarg de tota la vida.

2.2 Garantir l'assoliment dels diferents objectius de manera autònoma, responsable i crítica

L'educació quan situa l'infant i jove com a subjecte actiu del seu aprenentatge esdevé una eina imprescindible per a desenvolupar aptituds personals que els permet esdevenir ciutadans i ciutadanes responsables i amb actitud crítica, amb ganes per seguir aprenent al llarg de la vida. Cal desenvolupar múltiples formes d'alfabetització que són necessàries per viure en societat (alfabetització lectoescriptura, digital, política, científica).

Els sabers han d'estar contextualitzats: al territori, al gènere, a situacions personals i col·lectives...

2.3 Desenvolupar sensibilitats i capacitats (musicals, artístiques, físiques...)

Avui en dia es parla d'intel·ligències múltiples. Se'n descriuen vuit: visual-espacial, verbal-lingüística, naturalista, lògic-matemàtica, interpersonal, intrapersonal, corporal, musical. L'educació formal ha de contribuir a desenvolupar-les totes.

2.4 Recollir i actualitzar la tradició pedagògica del nostre país.

En tots els camps del coneixement s'estan fent estudis que ens descriuen noves maneres d'aprendre i d'establir les relacions entre els camps del coneixement. Cal incorporar al sistema educatiu i als currículums corresponents, en els continguts i metodologies aquestes novetats científiques.

2.5 Aconseguir que el sistema educatiu elimini el fracàs escolar i l'abandonament prematur.

El sistema educatiu posarà en funcionament totes les eines necessàries humanes i materials per tal d'oferir a tots els infants i joves una educació que els permeti desenvolupar al màxim les seves capacitats amb independència del seu ambient social i de les pròpies característiques. Una escola realment inclusiva en què tothom s'hi senti acollit. El repte és treballar la diferència des d'una perspectiva d'igualtat (gènere, ètnia, cultura, religió...). Que les diferències no esdevinguin desigualtats.

2.6 Desenvolupar la recerca: a tots els nivells educatius, una recerca adreçada a crear coneixement i atendre les necessitats socials.

La recerca és un objectiu imprescindible de l'educació superior, particularment rellevant en la valoració de la qualitat de la universitat, tot reconeixent la docència com objectiu primordial. Igualment és necessària en els altres nivells educatius com element pedagògic i formatiu.

L'àmbit de la recerca ha de cobrir tot l'espectre (recerca especulativa, bàsica, aplicada, comercialitzable...) i en particular totes les demandes socials, que en darrera instància l'administració ha de detectar i prioritzar, més enllà de criteris de rendibilitat econòmica, reconeixement acadèmic, pensament hegemònic...

En la propera etapa cal fer especial atenció a la transferència i aplicació dels resultats de la recerca, on els progressos han estat notables però encara insuficients.

3. L'EDUCACIÓ NO FORMAL I FORMACIONS OPTATIVES:

L'educació es dona a totes les edats i en tots els àmbits on interactuen les persones: familiar, escolar, social, treball, lleure..., pel que cal considerar l'educació no formal en les activitats socioeducatives, de lleure i oci, culturals, formatives, etc..

En aquest sentit la possibilitat de formació de les persones al llarg de la vida va més enllà de l'etapa escolar, és per això que l'administració educativa ha de regular les diferents tipologies de titulacions i formacions de les persones que s'hi dediquin professionalment o de forma voluntària. També ha de garantir l'accés de totes les persones amb independència de la seva edat.

Catalunya és rica en tradició associativa que comporta activitats educatives per a infants i joves des del tercer sector social i de lleure, és per això que cal vetllar per recolzar i fer créixer d'una banda el món associatiu i entitats socials i, d'altra, regular el sector per a què voluntaris i professionals puguin desenvolupar cadascú el rol que li pertoca.

3.1 Garantir l'accés a les activitats d'educació no formal i formacions de tipus voluntari o vocacional, de forma universal i de forma que les raons socio-econòmiques no en siguin un impediment.

Les persones ens eduquem i ens anem formant al llarg de la vida més enllà del que considerem educació formal. L'aprenentatge i l'adquisició d'habilitats, coneixements, tasques i funcions complexes requereix d'una acció cultural i social constant que es desenvolupa en contacte amb els altres. D'això en diem ensenyament, educació o formació, en funció de la finalitat i el context en que es desenvolupen. Ens trobem activitats més regulades i altres que cauen en el camp del voluntariat. Les raons econòmiques impedeixen, en moltes ocasions l'accés a aquestes formacions. Cal garantir que qualsevol persona es pugui formar al llarg de la seva vida.

3.2 Impulsar el treball en xarxa. Donar preferència a la gestió associativa i pública, des dels municipis per al desenvolupament estructural i infraestructural d'aquestes activitats.

Els ajuntaments, a través dels consells escolars municipals o d'altres maneres de gestió democràtiques que puguin aplegar a més d'un municipi quan calgui, han d'esdevenir eines facilitadores i de coordinació d'entitats, institucions, associacions... per tal de poder oferir la millor oferta possible a la seva població. Una gestió coherent sobre el territori en funció de les necessitats i voluntats de les diferents poblacions.

3.3 Recolzar i donar suport a les activitats voluntàries i en la natura, que permetin la coneixença del país (per ex. l'escoltisme); cal dotar-les d'un cos legal que afavoreixi el voluntariat i en reconegui el mèrit, així com la seva formació.

Cal tenir clara una classificació d'activitats en funció de les seves finalitats. Cal separar clarament les activitats de voluntariat de les que són desenvolupades professionalment, també en els processos de formació de les persones educadores, mantenint la independència dels centres que es consideren educació en el lleure de voluntariat.

Cal una regulació clara de les activitats professionals amb titulacions adients. La regulació de les entitats de lleure, en tant que activitat voluntària, haurien de ser regulades de forma facilitadora per als que les han de dur a terme. També s'han d'establir els ponts i reconeixements de formació de forma que l'experiència en el lleure i altres activitats no professionals sigui valorada en les formacions cap al desenvolupament de la professionalització (integradors socials, educadors, docents...).

Cal establir les eines infraestructurals adequades (locals, cases de colònies, terrenys d'acampada...) per tal que se'n faciliti el desenvolupament de les activitats, en especial les de voluntariat.

3.4 Prioritzar criteris d'interculturalitat i de potenciació de les llengües i cultures minoritzades presents al nostre país, de forma que es pugui aprofitar la presència de persones estrangeres en les escoles.

En aquest aspecte hi ha d'haver una doble línia de treball: per una banda, possibilitar que totes les persones que viuen al nostre país amb múltiples i diverses llengües, trobin facilitats des del servei públic per estudiar la seva llengua o de les seves famílies. Per altra, possibilitar que qualsevol persona, amb independència del seu poder econòmic pugui formar-se en aquest aspecte.

En aquest sentit, les Escoles Oficials d'Idiomes necessiten una modernització metodològica i d'objectius. Poden tenir un paper important. També altres formacions, com les musicals, el lleure, l'esport, etc.

També cal establir facilitats per a que l'educació formal sigui permeable a aquestes activitats.

3.5 Ordenar els currículums de les formacions optatives, sense perjudici de l'autonomia educativa per tal d'establir les convalidacions i reconeixements necessaris entre les diferents modalitats de formació (conservatoris, tallers, monitoratge, esports, etc.).

Davant la multiplicitat de plans d'estudi i formacions diverses, cal posar un cert ordre, en els estudis més professionalitzadors, mantenint la independència dels centres que es consideren educació en el lleure.

Moltes d'aquestes formacions poden començar quan les persones encara són infants i poden acabar en nivells professionals i universitaris.

Calen garanties que en casos com la música, l'expressió artística, l'esport i d'altres els camins curriculars tenen continuïtat.

D'altra banda la diversitat d'entitats municipals i privades que es dediquen a aquestes formacions s'han de coordinar i garantir un sistema de finançament just, de forma que faci assequible el seu accés i continuïtat formativa fins a la seva dimensió universitària.

3.6 Dignificar l'activitat professional, mitjançant els convenis necessaris a l'efecte.

Davant la multiplicitat de plans d'estudi i formacions diverses, cal posar un cert ordre en les titulacions de les persones professionals, diferenciant les activitats de voluntariat de les més professionalitzades, establint-ne els ponts i convalidacions corresponents.

D'altra banda cal garantir unes condicions de treball dignes. Això vol dir que han de complir amb el marc laboral general a més d'establir uns convenis col·lectius específics que garanteixin el desenvolupament professional per a cada especialitat educativa.

4. LA GOVERNANÇA DEL SISTEMA EDUCATIU

El bon funcionament del sistema educatiu requereix una governança que es fonamenti en principis de democràcia, participació i coresponsabilització entre els diferents agents educatius i membres de la comunitat educativa.

Aquests principis fan referència al sistema educatiu en el seu conjunt, però també a les zones educatives i als propis centres.

Cal una despesa pública suficient en funció de les necessitats que garanteixi la igualtat d'oportunitats.

Cal negociar i establir unes bones condicions laborals per tot el personal que intervé en el procés educatiu.

4.1 Mantenir i regularitzar el diàleg entre tots els agents implicats. Assignació clara de competències i responsabilitats a cada agent

A cada nivell (nacional, centre...) cal organitzar instàncies estables de diàleg entre els diferents agents involucrats.

Ahora, cal delimitar les competències i responsabilitat de cada agent. En general:

- Administracions: la regulació del sistema, la determinació dels objectius generals i particulars (tenint el compte als altres agents), la provisió dels recursos necessaris...
- Comunitat educativa: les de l'àmbit acadèmic, l'organització interna...

- Entorn social: l'avaluació dels resultats (en relació als objectius i als recursos), la vinculació social del sistema....

4.2 Una organització coordinada del sistema educatiu, basada en la complementarietat i la cooperació.

Cal contemplar globalment el sistema educatiu, de manera que en conjunt quedin cobertes totes les necessitats socials (des del punt de vista acadèmic, territorial...), alhora que sense solapaments. L'autonomia dels centres ha de fer-se compatible amb aquest requeriments de coordinació, de manera que en darrera instància correspon a l'administració la determinació dels objectius generals del sistema, així com els particulars de cada actor, bo i tenint en compte les seves propostes i aspiracions.

En particular calen mapes equilibrats de docència, recerca, transferència, serveis... Cosa només possible si es manté una vinculació intensa amb les entitats locals, comarcals....

4.3 Que promogui l'equilibri territorial, en particular, i la vinculació amb les entitats locals.

El finançament públic al sistema educatiu ha de respondre als criteris de suficiència (per a cobrir totes les necessitats socials; es calcula aproximadament el 7% del PIB), estabilitat (respecte a les polítiques governamentals...), eficiència (bon ús, rendibilització...) i equitat (entre centres, territoris, especialitats...).

Les aportacions privades (a la docència, la recerca, la transferència...) han de tenir caràcter complementari i finalista, i en cap cas han de condicionar els objectius ni els valors del sistema.

Per una major rendibilització, cal contemplar la utilització diversificada dels recursos i les instal·lacions educatives, així com la vinculació a serveis externs per a necessitats específiques.

4.4 Garantir la igualtat d'oportunitats per accedir als diferents nivells i serveis educatius

Per a garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés als diferents serveis i nivells, cal tendir decididament cap a la seva gratuïtat, eliminant les taxes acadèmiques. Diverses experiències alternatives (beques, préstecs...) s'han demostrat ineficaços i fins i tot han generat problemes col·laterals (endeutaments, bombolles...).

De fet és també necessari cobrir altres costos (material docent, desplaçaments, costos d'oportunitat...) mitjançant salaris estudiantils, beques en espècies...

La redistribució de rendes s'ha d'aconseguir mitjançant polítiques fiscals progressives, i no pas amb copagaments dels serveis públics.

4.5 Aconseguir un govern intern democràtic, eficient i transparent

El govern intern ha de basar-se en la transparència, la participació democràtica i la corresponsabilització. D'una banda, per coherència amb els valors que defensa el sistema educatiu mateix. D'una altra, per raons d'eficiència, ja que el correcte funcionament de tota organització de professionals requereix del voluntarisme i la complicitat dels qui la integren. Resulten, doncs, inadequats i contraproductius models basats en el jerarquisme o l'externalització.

Certament els models participatius tenen riscos de lentitud o de corporativisme, que cal evitar amb la transparència, el retiment de comptes i una adequada organització.

En sentit contrari, altres mètodes alternatius han mostrat notables errades i malbarataments. No es justifiquen, doncs, canvis radicals en el nostre sistema de govern intern, sinó mesures d'aprofundiment i millora.

4.6 El model de govern: basat en la transparència, la participació democràtica i la coresponsabilització

Els valors mateixos que defensa el sistema educatiu obliguen a propugnar unes condicions de treball dignes per al seu personal. En particular estabilitat laboral, retribucions adequades, avaluacions ajustades, mètodes cooperatius... D'altra banda, aquestes condicions són necessàries per a fomentar el sentiment de pertinença i la coresponsabilització del personal, les quals són imprescindibles per al bon rendiment en les organitzacions de professionals. Fins i tot en l'esfera privada productiva els mètodes toyotistes s'estan demostrant més eficaços que els tayloristes.

En aquest sentit, l'estatus de la funció pública ofereix les millors expectatives en les etapes obligatòries del sistema educatiu públic.

5. L'AVALUACIÓ I EL RETIMENT DE COMPTES

Tot programa, projecte, acció de govern... necessita una planificació. Què es vol aconseguir? Amb quina finalitat? Fins on volem arribar? Com ho farem? Amb quines eines?

L'avaluació és una eina de treball que ens permet anar endavant, ens permet recollir dades, ens permet revisar i millorar no solament els resultats sinó també el camí, el procés, els actors que intervenen...

En el sistema educatiu cal una planificació de l'avaluació imbricada en tot el projecte des dels objectius fins a l'avaluació final. Cal dissenyar una eina complexa que ens doni resultats fiables i validables, que ens permeti millorar, actualitzar i innovar qualsevol dels aspectes del projecte educatiu.

5.1 Orientar l'avaluació cap a la millora: dels agents, dels processos i del sistema educatiu global...

L'avaluació i el retiment de comptes han d'abastar tots els aspectes del sistema educatiu: agents (alumnat, personal, centres...), processos (administració, plans d'estudi, programes...) i la globalitat del sistema (creació i difusió del coneixement, equitat social i territorial...).

Inclouen doncs, però no només, els aspectes comptables i financers (mitjançant auditories...).

El seu objectiu essencial és la millora del sistema educatiu en tots els aspectes esmentats. Cal defugir, doncs, orientacions centrades en el premi/càstig, l'exclusió, la classificació o la competitivitat. En tot cas, haurien de ser contemplades com a possibles instruments de millora, que no pas amb caràcter finalista.

5.2 Avaluar particularitzadament: segons els objectius propis, els recursos disponibles, el context social...

Cal relativitzar l'avaluació segons els objectius particulars (de la persona, centre...), els recursos disponibles (econòmics, relacionals...), el context (social, històric, productiu...).

Això pressuposa una clarificació prèvia d'aquests elements (objectius, recursos...).

En particular, més que avaluar l'eficàcia (resultats...), cal avaluar l'eficiència (relativa a les disponibilitats i expectatives), els mètodes (respectuosos amb les valors que propugnem) ...

En particular, cal una avaluació qualitativa, en la qual els paràmetres quantitius siguin elements de referència, però no pas de conclusió.

De fet, molts dels rànquings i agències d'avaluació basats en paràmetres quantitius uniformistes imposen a la pràctica una certa visió i uns certs objectius generals, sovint ben esbiaixats ideològicament.

5.3 Avaluar amb equitat i respecte

L'avaluació ha de basar-se en principis d'equitat, respecte i racionalitat. Dels seus resultats s'han de derivar les actuacions de millora.

Així, cal exigir rigor en la determinació dels rangs admissibles per als valors dels paràmetres quantitius, massa sovint feta de forma merament intuïtiva.

Igualment, cal alertar sobre distorsions en l'avaluació, que es pretén emprar com pretext per actuacions interessades o ja decidides per altres motius. Així, assistim a campanyes catastrofistes o difamatòries que volen desacreditar el sistema educatiu públic com excusa per iniciatives mercantilitzadores, externalitzadores o centralitzadores. En sentit contrari, cal evitar cofoïsmes que poden dur a actituds corporativistes o immobiliertes.

6. LA FORMACIÓ DELS PROFESSIONALS DEL SISTEMA EDUCATIU

La formació dels docents és una qüestió prioritària de país. D'ells depenen la formació de les noves generacions de ciutadans. Cal un respecte per a la seva feina.

És important saber què es vol aconseguir i quin tipus de ciutadans volem en un futur proper i no tant proper. Hem de preparar els alumnes per a un futur que avança, que canvia molt ràpidament, un futur que no coneixem. Hem de ser capaços d'innovar, de canviar, de ser flexibles... d'investigar metodologies pròpies però també d'estudiar models d'èxit d'altres països. Voler arribar a tenir un nivell de qualitat superior del professorat és irrenunciable.

Cal tenir present que en el sistema educatiu intervenen diferents col·lectius de professionals: docents, investigadors, administratius, de serveis, del lleure... Cada col·lectiu té un perfil bàsic, unes necessitats pròpies de la seva feina i una visió de futur, i per això es necessiten unes capacitats mínimes com a punt de partida i una formació adequada al seu perfil professional.

Un dels col·lectius centrals en l'àmbit educatiu són els docents de les diferents etapes, des de la llar d'infants a la universitat i també els de l'educació no formal.

*Un col·lectiu imprescindible és el dels **formadors de formadors**, que hauria de tenir una formació molt qualificada i especialitzada.*

Tot això necessita d'un disseny molt acurat amb elements comuns per als diferents col·lectius i específics per a cada col·lectiu. La planificació cal fer-la amb una visió del sistema educatiu àmplia i de futur i en col·laboració amb professionals en actiu i especialistes dels diferents àmbits. Caldrà una formació inicial molt lligada a la pràctica i buscant un model d'alta qualificació i una bona proposta de formació continuada.

6.1 Cal definir les característiques i els perfils dels diferents col·lectius dels professionals del sistema educatiu.

Cal iniciar una bona descripció dels diferents col·lectius que formen part del sistema educatiu, proposem una primera llista per començar a descriure les funcions que s'hauran de dur a terme en cada un dels apartats.

Administració (Departament d'Educació/Ensenyament):

Projecte global del sistema educatiu: Planificació, organització i gestió des de la mateixa administració.

Coordinació dels projectes de centre: Direcció, Consell escolar...

Universitats (dependrà de l'Àrea d'Universitats del Govern):

Direcció: Rectors, Secretaris, Caps de departament...

Administració: personal d'administració i serveis

Docents: Professorat de tots els àmbits i especialment formació inicial de mestres i professors. Diferents col·lectius de docents, segons les etapes educatives.

Investigació: Personal investigador universitari, personal de suport al professorat d'escoles i IES que vulguin investigar per millorar.

Formadors de formadors: un col·lectiu imprescindible i molt ben format

Per dur a terme una bona formació cal conèixer els perfils dels destinataris i ajustar les necessitats del sistema amb les necessitats del col·lectiu.

6.2 Formació inicial: cal formar professionals competents (competències necessàries per desenvolupar les seves tasques) per cobrir els diferents llocs de treball.

El professorat és un col·lectiu clau per preparar els ciutadans del futur, han de ser uns professionals competents molt ben preparats, amb una dimensió humana i emocional important. Actuen en diferents nivells d'aprenentatge: escoles bressol, primària, secundària, universitats i dels àmbits de l'educació no formal i de lleure.

Cal, per tant, una formació inicial completa, basada en una bona relació i equilibri entre teoria i pràctica. Tant importants són els sabers com les actituds, les pràctiques i la reflexió sobre la feina feta. Cal un nivell alt d'exigència.

La formació que s'ofereixi tindrà en compte les necessitats del sistema i la dels llocs de treball docent. Aspectes a tenir en compte:

- Desenvolupar les competències relacionades amb els llocs de treball.

- Desenvolupar els coneixements bàsics per a cada etapa educativa.

- Programar una formació ètica, actitudinal, de sabers i tècnica.

- Facilitar un bon coneixement de l'entorn proper i del país.

- Dominar la llengua catalana com a llengua del país i del sistema educatiu

- Promoure el coneixement de llengües.

- Equilibrar treball teòric i pràctic.

- Ser capaç de treballar individualment, en petit grup i en gran grup

- Promoure l'autoformació, reflexió, investigació, autoavaluació...

6.3 Formació continuada: promoure i facilitar la formació del professorat que ocupa els diferents llocs de treball.

El professorat és un col·lectiu clau per preparar els ciutadans del futur, han de ser uns professionals competents molt ben preparats, amb una dimensió humana i emocional important. Per això és necessari disposar d'una planificació de la formació després d'haver superat la formació inicial.

Actuen en diferents nivells d'aprenentatge: escoles bressol, mestres, professorat de secundària, professorat d'universitats i personal de l'àmbit de l'educació no formal i de lleure.

Cal, per tant, partir d'una formació inicial completa, basada en una bona relació i equilibri entre teoria i pràctica. Caldrà aprofundir, analitzar, ampliar els diferents apartats tractats en la formació inicial i també en aspectes relacionats amb la pràctica diària, amb temes de psicologia, pedagogia, sociologia... llengua, cultura i país... treball personal...

Insistir en: equilibrar treball teòric i pràctic i en promoure l'autoformació, reflexió, investigació, autoavaluació...

Tot això amb propostes i actuacions des dels mateixos centres promovent formacions relacionades amb les seves necessitats i les mancances que es detectin.

També buscant propostes que s'ofereixen des de l'administració, la universitat, entitats formatives, associacions de mestres i professors.

6.4 Formadors de formadors

Per dur a terme aquesta feina cal al tenir en compte els formadors de formadors, col·lectiu imprescindible si volem aconseguir el màxim nivell.

Per als formadors de formadors caldrà una formació específica i de qualitat. Caldrà que coneguin bé el perfil del professorat que segueixi les seves sessions, les seves necessitats i dificultats...

6.5 Promoure la carrera professional: certificacions, actualitzacions... Descriure els mecanismes de selecció i promoció.

Descriure els mecanismes d'entrada a la carrera docent.

Oposicions, CV, experiència, certificacions...

Fixar els criteris objectius per a cada tipus de mecanisme. Valoracions i barems

Caldrà un consens entre els responsables de cada prova: Administració, universitat, sindicats...

Descriure els mecanismes de promoció dins la carrera docent.

Tipus de proves, CV, experiència, investigació...

Fixar els criteris objectius per a cada tipus de mecanisme. Valoracions i barems

Descripció curricular com a manera de recollir la feina feta durant la vida laboral:

Formació: pràctiques, certificacions i actualitzacions

Projectes: recerca i innovació

Experiència laboral

Capacitats personals

6.6 Facilitar la interacció entre les institucions que tinguin responsabilitats en el procés formatiu:: administracions, departaments, universitats, centres...

Cal tenir en compte les universitats per realitzar el paper l'intercanvi cultural, de coneixement i de tècnica amb el món i per garantir una formació del professorat de qualitat.

Si s'estableix un corrent de confiança mútua entre l'administració, el professorat, els centres, les famílies, la universitat es poden bastir els eixos bàsics del sistema educatiu: autonomia, gestió participativa, equitat, excel·lència, avaluació. Aquesta relació s'ha de basar en la col·laboració i no en la competència.

6.7 Millorar la imatge pública i l'autoestima dels professionals.

Cal millorar la consideració social i el prestigi dels professionals del sistema educatiu que es mereixen per la seva feina. Cal un reconeixement que els faci sentir partícips i implicats en el projecte de país.

És molt important tenir en compte els professionals de l'educació a l'hora de fer el disseny del sistema educatiu i de cada una de les diferents etapes educatives.

Cal disposar d'uns mitjans de comunicació potents i que col·laborin en canviar la visió que es té del col·lectiu: Ràdio, Premsa, Televisió, Xarxes socials...

És important, també, que l'administració valori el treball dels mestres amb una retribució justa i adequada a la feina que fan i amb incentius relacionats amb la feina ben feta i amb processos de recerca i innovació educativa. Per això caldran indicadors objectius clars, transparents i públics

6.8 Tenir en compte la necessitat de recursos humans i pressupostaris i la seva distribució.

Cal dotar d'un pressupost adequat a les necessitats i als reptes que es plantegen en el sistema educatiu.

Cal tenir en compte les necessitats del Departament de les universitats i dels centres.

- Administració i serveis
- Centres educatius: públics i concertats
- Plantilles de personal
- Formació dels diferents col·lectius
- Recursos i materials
- Beques i ajuts

Cal estudiar les possibilitats d'esponsorització, de recollida de diners...

La distribució dels diners no ha de ser, necessàriament, uniforme ni repartit per igual, cal tenir en compte el context, els centres educatius, les plantilles de personal docent, de suport, administratiu, de servei...

Cal preveure la possibilitat de flexibilitzar l'intercanvi entre partides pressupostàries.